

24.07.2014

www.egemen.kz

3

«Жаңа синергия»

Қазақ-түрік ынтымақтастығындағы бағдарламаның мәні туралы

Халықаралық қатынастар жүйесінде Қазақ елінің тәуелсіз ел ретіндегі орнын артуды мемлекеттің ролі мен халықаралық ықпалының жоғарылағанын, өңірлік салмағының ұлғайғанын, жаһандық экономика мен қаржы институттары үшін маңызының арта түскенін көрсетеді. Сонымен қатар, қазіргі заман талабына орай еліміздің сыртқы саясаты ұлттық мүдделерді өмір шынайылығының нақты нәтижелерімен жанғыртуды және ілгерілетуді талап етеді.

Амангелді ӘЛІПБАЕВ,
Бақыт БӨЖЕЕВА,
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің доценттері.

Бұл үдеріске бірқатар ішкі және сыртқы себептер әсер етері айқын. Еліміздегі ішкі себептер ретінде Қазақстанның саяси және әлеуметтік-экономикалық дамуындағы түбегейлі өзгерістерді, осы қалыптасу сатысының аяқталуы мен елдің ұзақ мерзімді және орнықты дамуының 2050 жылға дейінгі жана стратегиясын қабылдауын атап көрсеткен жөн.

Сыртқы факторлар әлемдік қаржылық-экономикалық дағдарыстың келеңсіз салдарын өңдеу қажеттілігінен, қақтығыстардың шиеленісуінен, адамзаттың қазіргі өзекті мәселелері мен өңірлік және жаһандық деңгейлерде жана геосаяси және геоэкономикалық ахуалдың пайда болуынан көрінетін.

Бұл ел – түркі тілдес мемлекеттер арасында оқ бойы озық тұрғанмен, кен байлығы жұтанду, этностық қақтығыстар жиі байқалатын ел. Дегенмен, қазіргі Түркияны саяхат саласын дамыта алған, мәдениет жағынан да бірқатар елдерге өнеге болатын мемлекет деуге де болады. Жалпы, бұл ел бір жағынан әлемдік энергетикалық қорының орталығында орналасқан. Яғни, табиғи газ бен мұнайдың дәлелденген 75 пайыздық қоры шоғырланған Ресей, Тауы Шығыс елдерінің орталық бөлігінде жатыр және Каспий аймағындағы Солтүстік Африкадағы елдерге шығу мүмкіндігіне ие. Екінші жағынан, Еуропа Одағымен ортақ шекарасының болуы Түркияны энергетика көздерін тұтынатын ең ауқымды нарықтың бірімен байланыстырады.

Ал демографиялық сипаттамасы бойынша Түркия...

жылдың нәтижесі бойынша ІЖӨ көлемі жөнінен бұл ел әлемде 16-шы орынға шықты. Бұл оның «үлкен жиырмалықтың» жиындарына қатысуына мүмкіндік туғызды.

Түркияның өнеркәсіптік өндірісінің жедел қарқынмен дамуы оның энергетикасына деген қажеттілігін де арттыра түсуде. Сол себептен елде энергия жетіспеушілігі байқалады. Бүгінгі күні Түркия Ресейдің табиғи газын пайдалануда еуропалық елдер ішінде Германиядан кейінгі екінші орында. Олай болса, біздің елмен осы салада да тығыз ынтымақтастықты дамыту екі тарапқа да тиімді болар еді.

Түркияның Қазақстанмен жақындағы оның тілі мен діні, ділі мен мәдениеті және этностық тұптамаларының біртектілігінде. Түркітер қазақ жерін Атажұрт санайды. Екі ел 22 жыл ішінде стратегиялық әріптестік деңгейіндегі ынтымақтастыққа қол жеткізді. Ал енді Анкара мен Астананың геосаяси ұқсастығын айтсақ, екі ел де Еуропа мен Азияның тоғысында орналасқан. Сол ретте екі өркениеттің ерекше үйлесімділігін қалыптастыра отырып, олар Шығыс пен Батыс арасындағы байланыс жолдарын ашады.

Елімізге Түркиямен жақын қарым-қатынаста болу өте маңызды...

қазақстандық мамандарға туризм саласы бойынша оқу бағдарламаларын ұйымдастыру, Түркия компанияларымен туристік объектілерді басқару және Алматы (Қашағай), Маңғыстау, Шығыс Қазақстан (Алакөл көлі) және Ақмола (Шұчинск-Бурабай аймағы) облыстарында басындықты туристік жобаларды іске асыру мәселелері бойынша ынтымақтастық мүмкіндіктерін зерделеу жоспарланған еді.

Екі ел өкілдері осындай жоспарларды бекітумен қоса, оларды тікелей жүзеге асыруды бастап та кеткен болатын. 2012 жылдың 15 қазанында Ыстамбұлда қаласында Қазақстан Президенті мен Түркия Премьер-министрі қатысуымен өткізілген бизнес-форум шеңберінде «Қазақстан Даму банкі» АҚ (ҚДБ) пен «Түркия Экспорттық-кредит банкі» АҚ (Түркия Эксимбанкі) құны 250 млн. АҚШ долларын құрайтын Өзара түсіністік туралы меморандумға қол қойды. Меморандумның қабылдануы – Қазақстан мен Түркия арасындағы сауда-экономикалық қатынастарды дамытуға бағытталған ұзақ мерзімді екіжақты ынтымақтастықтың маңызды бөлігі болып табылады.

Бірқатар шаралар 2013-2015